

Cách mạng Tháng Tám và vấn đề đặt ra đối với sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc hiện nay

07:22 16/08/2025

Tinh thần quật khởi, giá trị to lớn và những bài học quý của Cách mạng Tháng Tám vĩ đại đã khơi nguồn, bồi đắp sức mạnh cho toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta vững bước trên chặng đường mới, viết tiếp những trang sử hào hùng trong sự nghiệp giải phóng dân tộc, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Đầu năm 1945, tình hình thế giới thay đổi nhanh chóng, phe Đồng minh liên tục giành thắng lợi đã tác động tích cực tới cách mạng Việt Nam. Đêm 9/3/1945, nổ ra cuộc chính biến Nhật - Pháp; ngày 12/3/1945, Ban Thường vụ Trung ương Đảng Cộng sản Đông Dương kịp thời ban hành Chỉ thị “Nhật - Pháp bắn nhau và hành động của chúng ta”.

Lực lượng vũ trang bảo vệ quần chúng Tổng khởi nghĩa tháng Tám năm 1945 tại Hà Nội. Ảnh Tư liệu.

Ở các địa phương, lực lượng chính trị và lực lượng vũ trang phát triển nhanh chóng, phong trào kháng Nhật, cứu nước dấy lên mạnh mẽ bằng hình thức kết

hợp giữa đấu tranh vũ trang với đấu tranh chính trị. Đêm 13/8/1945, Ủy ban khởi nghĩa ra Quân lệnh số 1, hiệu triệu toàn dân đứng lên Tổng khởi nghĩa giành chính quyền. Chủ tịch Hồ Chí Minh kêu gọi đồng bào cả nước: “Giờ quyết định cho vận mệnh dân tộc ta đã đến. Toàn quốc đồng bào hãy đứng dậy đem sức ta mà tự giải phóng cho ta” [1].

Dưới sự lãnh đạo của Đảng, nhân dân ta đã nhất tề đứng lên đấu tranh, giành chính quyền ở khắp các địa phương trong cả nước. Chỉ trong vòng hai tuần (từ ngày 14 đến 28/8/1945), cuộc Tổng khởi nghĩa Cách mạng Tháng Tám đã kết thúc thắng lợi. Lần đầu tiên trong lịch sử dân tộc và cách mạng vô sản thế giới, một Đảng mác-xít mới 15 tuổi đã lãnh đạo nhân dân thực hiện thành công cuộc cách mạng vĩ đại, đập tan xiềng xích của chế độ thực dân - phong kiến.

Từ thành quả vĩ đại đó, chỉ ít ngày sau - ngày 2/9/1945, tại Quảng trường Ba Đình, Chủ tịch Hồ Chí Minh đọc bản Tuyên ngôn Độc lập, tuyên bố với cả thế giới về sự ra đời của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa - Nhà nước dân chủ nhân dân đầu tiên ở Đông Nam Á, mở ra kỷ nguyên mới đối với đất nước Việt Nam.

Cách mạng Tháng Tám năm 1945 thành công đánh dấu một bước ngoặt vĩ đại trong lịch sử của dân tộc Việt Nam. Đó là thắng lợi của đường lối cách mạng đúng đắn và tổ chức thực hiện đường lối chủ động, sáng tạo của Đảng ta, đứng đầu là Chủ tịch Hồ Chí Minh. Thắng lợi của truyền thống yêu nước, tinh thần và ý chí “không có gì quý hơn độc lập tự do”, tạo nên sức mạnh phi thường của cả dân tộc. Đó còn là thắng lợi của nghệ thuật nắm thời cơ, tận dụng thời cơ chín muồi để phát động Tổng khởi nghĩa trên phạm vi cả nước...

Tinh thần quật khởi, giá trị to lớn và những bài học quý của Cách mạng Tháng Tám vĩ đại đã khơi nguồn, bồi đắp sức mạnh cho toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta vững bước trên chặng đường mới, viết tiếp những trang sử hào hùng trong sự nghiệp giải phóng dân tộc, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Bộ đội Biên phòng Việt Nam và lực lượng bảo vệ biên giới của Lào thực hiện nghi thức chào cột mốc trong buổi tuần tra song phương -
Ảnh: Xuân Tư/TTXVN

Hiện nay, tình hình thế giới, khu vực, tuy hòa bình, hợp tác, phát triển vẫn là xu thế chủ đạo, nhưng tiếp tục diễn biến phức tạp, thay đổi nhanh chóng, tiềm ẩn nhiều nhân tố khó lường. Chiến tranh cục bộ, xung đột sắc tộc, tôn giáo, khủng bố, tranh chấp lãnh thổ, tài nguyên... vẫn diễn ra gay gắt, tạo ra cả thời cơ và thách thức đan xen. Đối với nước ta, các thế lực thù địch đẩy mạnh hoạt động chống phá toàn diện trên các lĩnh vực bằng chiến lược “Diễn biến hòa bình”; thúc đẩy “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”, “phi chính trị hóa” lực lượng vũ trang, hòng xóa bỏ sự lãnh đạo của Đảng, thay đổi chế độ chính trị ở nước ta.

Trong bối cảnh đó, hơn bao giờ hết, đòi hỏi toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta phải tiếp tục phát huy tinh thần quật khởi và những bài học của Cách mạng Tháng Tám, nỗ lực tận dụng thời cơ, vượt qua thách thức, phấn đấu thực hiện thắng lợi hai nhiệm vụ chiến lược xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới. Trước hết, phải tập trung quán triệt sâu sắc quan điểm, đường lối quân sự, quốc phòng của Đảng, đẩy mạnh xây dựng nền quốc phòng toàn dân, bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Bài học về xây dựng thực lực cách mạng, về đại đoàn kết toàn dân trong Cách mạng Tháng Tám luôn nhắc nhở chúng ta phải thường xuyên coi trọng xây dựng nền quốc phòng toàn dân vững mạnh, xây dựng toàn dân thành một khối thống nhất. Chỉ có như vậy, chúng ta mới xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội và bảo vệ vững chắc Tổ quốc trong mọi tình huống.

Nội dung cơ bản của xây dựng nền quốc phòng toàn dân là tăng cường thể trận và lực lượng quốc phòng - an ninh ở từng khu vực và trên phạm vi cả nước; trong đó, khu vực phòng thủ các tỉnh (thành phố) là nền tảng của nền quốc phòng toàn dân. Lực lượng quốc phòng - an ninh là toàn dân, các ngành, các cấp, cả hệ thống chính trị, lấy lực lượng vũ trang làm nòng cốt, dưới sự lãnh đạo của Đảng, sự quản lý, điều hành thống nhất của Nhà nước. Để tăng cường tiềm lực mọi mặt của đất nước cho sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc, các cấp, các ngành, các địa phương cần tập trung quán triệt và thực hiện tốt Nghị quyết 28-NQ/TW của Bộ Chính trị (khoá X) “Về tiếp tục xây dựng các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương thành khu vực phòng thủ vững chắc trong tình hình mới” và Nghị định 152/2007/NĐ-CP của Chính phủ “Về khu vực phòng thủ”.

Phi công Trung đoàn 937, Sư đoàn 370 (Quân chủng Phòng không-Không quân) giảng bình sau chuyến bay huấn luyện. Ảnh: CÔNG GIANG

Trên cơ sở đó, đẩy mạnh xây dựng nền quốc phòng toàn dân vững mạnh, xây dựng thể trận quốc phòng toàn dân gắn với thể trận an ninh nhân dân vững chắc; xây dựng khu vực phòng thủ vững mạnh toàn diện cả về tiềm lực chính trị, kinh tế, xã hội, quốc phòng - an ninh... đảm bảo yêu cầu thực sự vững về thể trận và mạnh về lực lượng để tăng cường khả năng phòng thủ của từng địa phương và cả nước. Trong quá trình tăng cường tiềm lực quốc phòng - an ninh của đất nước, cần coi trọng tiềm lực chính trị - tinh thần, xây dựng “thể trận lòng dân” vững chắc, nhằm không ngừng củng cố lòng tin của nhân dân với Đảng, Nhà nước và chế độ.

Cơ quan quân sự các cấp phải chủ động làm tham mưu cho cấp ủy, chính quyền địa phương lãnh đạo, chỉ đạo xây dựng nền quốc phòng toàn dân, xây dựng khu vực phòng thủ, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ bảo vệ địa phương, bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới. Trong đó, cần chú trọng thực hiện tốt nhiệm vụ xây dựng thế trận quân sự trong khu vực phòng thủ, theo đề án đã được xác định; đồng thời, tiếp tục thực hiện tốt công tác giáo dục, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng và an ninh theo Chỉ thị 12-CT/TW của Bộ Chính trị, Nghị định 116/2007/NĐ-CP của Chính phủ, Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh.

Qua đó, bồi đắp, phát huy truyền thống, tinh thần yêu nước, củng cố khối đại đoàn kết toàn dân tộc, tạo chuyển biến tích cực về nhận thức, trách nhiệm của đội ngũ cán bộ, đảng viên và các tầng lớp nhân dân đối với sự nghiệp củng cố quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc. Cùng với đó, cần đẩy mạnh phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội để không ngừng nâng cao đời sống vật chất, tinh thần cho nhân dân, nhất là ở vùng sâu, vùng xa, vùng đồng bào dân tộc thiểu số.

Thực hiện tốt công tác chính sách hậu phương quân đội, chính sách đối với những người có công, thông qua các hoạt động “Đền ơn, đáp nghĩa” thể hiện sự tri ân sâu sắc của Đảng, Nhà nước và nhân dân đối với các đối tượng thụ hưởng chính sách - những gia đình, những người đã hy sinh, cống hiến một phần xương máu vì sự nghiệp giải phóng dân tộc, trong đó có Cách mạng Tháng Tám vĩ đại. Qua đó, củng cố niềm tin vào Đảng, Nhà nước của các tầng lớp nhân dân, làm cơ sở để xây dựng nền quốc phòng toàn dân vững mạnh và đấu tranh làm thất bại mọi âm mưu, hành động chống phá của các thế lực thù địch, bảo vệ Đảng, Nhà nước và chế độ xã hội chủ nghĩa.

Tham gia hoạt động gìn giữ hòa bình Liên Hợp quốc là một điểm sáng của đối ngoại quốc phòng Việt Nam - Ảnh tư liệu: Trọng Đức/TTXVN

Lý luận của chủ nghĩa Mác - Lê-nin và thực tiễn Cách mạng Tháng Tám năm 1945 cho thấy: Cách mạng Việt Nam là một bộ phận không tách rời của cách mạng thế giới. Ngày nay, trong bối cảnh nước ta thực hiện nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng thì yêu cầu kết hợp chặt chẽ sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc càng cao.

Quan điểm xuyên suốt của Đảng ta là để bảo vệ vững chắc Tổ quốc phải kết hợp chặt chẽ các nhiệm vụ kinh tế, chính trị, tư tưởng, quốc phòng, an ninh, văn hóa... nhất là tăng cường sự phối hợp hoạt động giữa quốc phòng với an ninh và đối ngoại, tạo sức mạnh tổng hợp để giữ vững độc lập, chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc. Vì thế, chúng ta phải thường xuyên quán triệt sâu sắc đường lối quân sự, quốc phòng và đối ngoại của Đảng; trong đó, cần tập trung vào Nghị quyết Trung ương 8 (khóa XI) về Chiến lược bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới; Nghị quyết 22-NQ/TW của Bộ Chính trị (khóa XI) về hội nhập quốc tế và Nghị quyết 806-NQ/QUTƯ của Quân ủy Trung ương về hội nhập quốc tế trên lĩnh vực quốc phòng.

Trong đó, cần nắm vững mục tiêu, quan điểm, phương châm chỉ đạo, nhiệm vụ và giải pháp đã xác định để vận dụng thực hiện có hiệu quả trong thực tiễn.

Trên cơ sở dự báo đúng tình hình quốc tế và trong nước, phải biết tạo thời cơ, nắm bắt thời cơ trong hợp tác, hội nhập để tăng cường tiềm lực quốc phòng; kết hợp chặt chẽ sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại, chủ động ngăn ngừa từ sớm, từ xa các nguy cơ chiến tranh, xung đột; kịp thời phát hiện và triệt tiêu các nhân tố gây bất lợi cho công cuộc đổi mới, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Mỗi cán bộ, đảng viên và nhân dân phải nhận thức rõ quan điểm của Đảng là xây dựng nền quốc phòng tự vệ; chúng ta tăng cường sức mạnh quốc phòng là nhằm để bảo vệ Tổ quốc, trước hết là ngăn ngừa, đẩy lùi nguy cơ chiến tranh, xung đột; đồng thời, sẵn sàng đánh thắng chiến tranh xâm lược và mọi hành động xâm phạm độc lập, chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc.

Đảng ta chủ trương giải quyết những bất đồng, tranh chấp chủ quyền, lãnh thổ bằng biện pháp hòa bình, trên cơ sở tôn trọng luật pháp quốc tế, nhất là Công ước của Liên hợp quốc về Luật Biển năm 1982 và Tuyên bố về cách ứng xử của các bên ở Biển Đông (DOC), tiến tới Bộ Quy tắc ứng xử của các bên ở Biển Đông (COC); kiên quyết phản đối mọi hành động đe dọa hoặc sử dụng sức mạnh quân sự trong quan hệ quốc tế. Đặc biệt, chúng ta phải chủ động đấu tranh làm thất bại các âm mưu, hành động chống phá nước ta bằng chiến lược “Diễn biến hòa bình” của các thế lực thù địch; đề phòng, ngăn chặn mọi hành động lợi dụng dân chủ, lòng yêu nước để gây mất ổn định chính trị, trật tự an toàn xã hội.

Trước những diễn biến phức tạp mới của tình hình hiện nay, chúng ta cần tiếp tục nâng cao khả năng, hiệu quả phối hợp hoạt động giữa lực lượng Quân đội và Công an theo Nghị định 77/2010/NĐ-CP, ngày 12/7/2010 của Thủ tướng Chính phủ. Trong đó, coi trọng phối hợp, xây dựng thế trận quốc phòng toàn dân gắn với thế trận an ninh nhân dân và thế trận biên phòng toàn dân (ở khu vực biên giới).

Mục tiêu là phối hợp nhằm bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc, bảo đảm an ninh quốc gia, bảo vệ Đảng, Nhà nước và nhân dân, bảo vệ sự nghiệp đổi mới, công cuộc công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Yêu cầu phối hợp phải chặt chẽ, thường xuyên, ở mọi cấp; trong đó, tập trung phối hợp nắm chắc tình hình; phối hợp tham mưu cho Đảng, Nhà nước, cấp ủy, chính quyền địa phương kịp thời xử lý các tình huống về quốc phòng - an ninh, không để bị động, bất ngờ; phối hợp trong đấu tranh phòng, chống chiến lược “Diễn biến hòa bình” của các thế lực thù địch, nhất là thủ đoạn “phi chính trị hóa” lực lượng vũ trang; phối hợp tăng cường giáo dục, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng và an ninh.

Lễ chào cột mốc Ngã ba biên giới Việt Nam - Lào - Campuchia của đại diện lực lượng bộ đội biên phòng bảo vệ biên giới ba nước. Ảnh: TTXVN

Ngày nay, trước yêu cầu cao của sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc, càng phải tập trung xây dựng lực lượng vũ trang nhân dân, nhất là QĐND vững mạnh, hoàn thành tốt chức năng, nhiệm vụ được giao. Trước hết, cần tiếp tục đẩy mạnh xây dựng QĐND “cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại”, có chất lượng tổng hợp, sức chiến đấu ngày càng cao. Trong đó, phải đặc biệt coi trọng xây dựng quân đội vững mạnh về chính trị.

Các cơ quan, đơn vị trong toàn quân phải tích cực đổi mới, nâng cao chất lượng giáo dục chính trị, tư tưởng, nhằm trang bị cho bộ đội có trình độ lý luận chính trị cao, bản lĩnh chính trị vững vàng, luôn kiên định với chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, mục tiêu, lý tưởng của Đảng, sẵn sàng chiến đấu, hy sinh vì độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội. Trước sự chống phá quyết liệt của các thế lực thù địch bằng các hoạt động “diễn biến hòa bình”, thúc đẩy “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”, “phi chính trị hóa” quân đội, đòi hỏi công tác giáo dục chính trị, tư tưởng phải đổi mới theo hướng bám sát tình hình thực tiễn, để kịp thời định hướng tư tưởng cho bộ đội và nhân dân, nhất là trước những sự kiện, vấn đề phức tạp, bằng luận cứ khoa học, có tính thuyết phục cao.

Tập trung nâng cao năng lực lãnh đạo toàn diện, sức chiến đấu của cấp ủy, tổ chức đảng các cấp. Trước hết, tổ chức thành công Đại hội đại biểu Đảng bộ Quân đội lần thứ X (nhiệm kỳ 2015 - 2020), tiến tới Đại hội XII của Đảng. Phải coi trọng công tác cán bộ và xây dựng đội ngũ cán bộ vững mạnh; thực hiện tốt công tác bảo vệ chính trị nội bộ; bảo đảm an ninh, an toàn các hoạt động của quân đội, góp phần bảo vệ an ninh quốc gia.

Cùng với xây dựng quân đội vững mạnh về chính trị, tư tưởng, phải quan tâm xây dựng về tổ chức lực lượng theo hướng “tinh, gọn, mạnh”, cơ cấu thành phần hợp lý, cân đối, đảm bảo cho quân đội có sức chiến đấu cao, hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ. Phải tập trung đổi mới công tác huấn luyện, giáo dục - đào tạo, nhằm bồi dưỡng nâng cao trình độ và năng lực của đội ngũ cán bộ các cấp, nhất là cán bộ chiến dịch, chiến lược. Tiếp tục đổi mới nội dung, phương pháp huấn luyện, giáo dục pháp luật, điều lệnh, rèn luyện thể lực, bám sát và thực hiện tốt phương châm “cơ bản, thiết thực, vững chắc”, bảo đảm huấn luyện bộ đội giỏi về chuyên môn, nghiệp vụ; sử dụng thành thạo vũ khí, trang bị trong biên chế, làm chủ và khai thác tốt các loại vũ khí, phương tiện kỹ thuật hiện đại mới được trang bị, có trình độ chiến thuật cao, sức khỏe tốt, làm cơ sở để nâng cao trình độ và khả năng tác chiến của quân đội.

Lữ đoàn Hải quân đánh bộ 147 (Vùng 1 Hải quân) huấn luyện đổ bộ tái chiếm đảo. Ảnh: ĐOÀN HIỆP

Cùng với xây dựng lực lượng thường trực, phải coi trọng công tác xây dựng lực lượng dự bị động viên. Trong đó, cần tiếp tục nghiên cứu, tạo sự đổi mới có tính đột phá cả về tổ chức, xây dựng, quản lý, huấn luyện, trang bị, cơ chế, chính sách đối với lực lượng này. Tổ chức lực lượng theo hướng gọn, mạnh, có chất lượng cao, nhất là chất lượng chuyên nghiệp quân sự, đáp ứng tốt yêu cầu động viên khi cần thiết.

Xây dựng cơ quan quân sự địa phương, biên phòng vững mạnh, đủ năng lực làm tham mưu cho cấp ủy, chính quyền địa phương lãnh đạo, chỉ đạo công tác quốc phòng, quân sự địa phương. Trong đó, coi trọng xây dựng đội ngũ cán bộ có

năng lực, trình độ ngang tầm yêu cầu, nhiệm vụ, có trình độ tham mưu tác chiến tốt, khả năng dự báo, giải quyết tốt các tình huống về quốc phòng - an ninh ở địa phương, cơ sở; đồng thời, chú trọng ngăn chặn, đẩy lùi tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, thiếu ý chí phấn đấu ở một số cán bộ, đảng viên.

Trên cơ sở Luật Dân quân tự vệ, các địa phương cần tiếp tục đổi mới công tác xây dựng lực lượng dân quân tự vệ theo hướng “vững mạnh, rộng khắp”, có số lượng hợp lý, chất lượng ngày càng cao, nhất là chất lượng về chính trị; bảo đảm hoàn thành tốt vai trò làm nòng cốt trong công tác quốc phòng, quân sự ở cơ sở.

Tập trung xây dựng các trung đội, tiểu đội dân quân thường trực ở địa bàn trọng điểm biên giới, biển đảo; đẩy mạnh tổ chức lực lượng tự vệ trong các doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài, doanh nghiệp không thuộc kinh tế nhà nước và dân quân, tự vệ biển, đáp ứng yêu cầu bảo vệ Tổ quốc.

Theo Cổng thông tin điện tử Bộ Quốc phòng

[1] - Hồ Chí Minh - Toàn tập, Tập 3, Nxb CTQG, H. 2011, tr. 596.